

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:

«Організаційно-економічний розвиток регіонального туризму»

Студентки 4 курсу 12 групи
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне управління
та адміністрування»

Таран
Аліни
Сгорівни

Науковий керівник
кандидат наук з державного
управління

Мірко
Наталія
Вікторівна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

КИЇВ 2020

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри Новікова Н.Л.

« 17 » червня 2020р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентові

Таран Аліні Єгорівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ»

Затверджена наказом ректора від «27» лютого 2020 р. № 757

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 15.05.2020

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): дослідження організаційно-економічних засад розвитку регіонального туризму та шляхів удосконалення управління туристичною галуззю на регіональному рівні на прикладі Київської області.

Об'єктом дослідження є державне регулювання розвитку регіонального туризму.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та прикладних засад розвитку регіонального туризму в Україні.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ.....	5
1.1. Сучасний стан розвитку регіонального туризму в Україні.....	5
1.2. Управління розвитком регіонального ринку туристичних послуг.....	7
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ У СТОЛИЧНОМУ РЕГІОНІ.....	10
2.1. Організаційно-економічний механізм регулювання сфери туристичних послуг.....	10
2.2. Аналіз розвитку регіонального туризму в Україні.....	13
2.3. Шляхи удосконалення регіонального управління сферою туризму.....	23
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29
ДОДАТКИ.....	34

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напряму дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 27.02.2020	27.02.2020
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 10.03.2020	10.03.2020
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 01.04.2020	01-05.04. 2020
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 15.04.2020	20.04.2020

5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедру	До 15.05.2020	15-20.05.2020
6	Підготовка письмового відгуку на випускню кваліфікаційну роботу	До 25.05.2020	25.05.2020
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 01.06.2020	01-05.06.2020
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	05-10.06.2020	05-10.06.2020
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 15.06.2020	До 15.06.2020
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «02» березня 2020 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Мірко Н.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Керівник проектної групи

(гарант освітньої програми)

Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент Таран А.Є.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему. Розвиток туризму в регіонах України має значні можливості та перспективи. Він спроможний дати важливий імпульс для соціально-економічного розвитку, як всієї держави, так і її регіонів, областей, районів, міст, сіл. Важливим у цьому плані є дослідження стану та тенденцій розвитку регіонального туризму в Україні, узагальнення шляхів державної підтримки розвитку туристичної галузі на регіональному рівні (на прикладі столичного регіону).

В випускній кваліфікаційній роботі студенткою здійснено аналіз особливостей туристичного комплексу Київської області. Доведено, що регіональні аспекти дослідження постійного розвитку туризму набувають особливої актуальності в сучасний період розвитку України, коли характер економічних, соціальних та демографічних процесів має велике територіальне різноманіття.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Випускна кваліфікаційна робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Проте у випускній кваліфікаційній роботі є окремі недоліки. Зокрема, студенткою замало приділено уваги механізму державного управління туристичною галуззю, не визначено його сутність та складові. Бракує у роботі системних висновків.

Окремим недоліком хочу відмітити недотримання студенткою графіку написання випускної кваліфікаційної роботи.

В цілому, робота написана на достатньому науковому рівні. Вважаю, що випускна кваліфікаційна робота заслуговує позитивної оцінки, а її автор Таран Аліна Єгорівна на присвоєння ступеня бакалавр зі спеціальності 074 «Публічне управління та адміністрування».

11. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту): Мірко Наталія Вікторівна,

(підпис, дата)

12. Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПІБ, підпис, дата)

13. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Таран Аліни Єгорівни

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи (гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

« 17» червня 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ	5
1.1. Сучасний стан розвитку регіонального туризму в Україні.....	5
1.2. Управління розвитком регіонального ринку туристичних послуг 7	
РОЗДІЛ II. ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ У СТОЛИЧНОМУ РЕГІОНІ	10
2.1. Організаційно-економічний механізм регулювання сфери туристичних послуг	10
2.2. Аналіз розвитку регіонального туризму в Україні	13
2.3. Шляхи удосконалення регіонального управління сферою туризму	23
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	30
ДОДАТКИ.....	34

ВСТУП

Туристична галузь упродовж всього процесу становлення та історичного розвитку утримує репутацію специфічної сфери, що має швидкі темпи розвитку і посідає одне з перших місць серед лідерів у світовому економічному просторі за різними показниками: швидкість обігу капіталу, кількість зайнятого населення в галузі, обсяг експорту послуг, грошові надходження від здійснення туристичної діяльності до державних та місцевих бюджетів. Прискорені темпи розвитку туризму є результатом науково-технічного процесу, зростання потреб людини у відпочинку, оздоровленні та пізнанні навколишнього світу, а також зростання кількості міжнародних ділових зв'язків.

Україна має всі можливості для стрімкого завоювання позицій на світовому туристичному ринку завдяки наявності багатого історико-культурного і природно-рекреаційного потенціалу. Основою туристичного ринку в Україні та організаційно-економічною складовою стає туристично-рекреаційний комплекс, який має всі необхідні природні умови, а також велику кількість історико-культурних, матеріальних та трудових ресурсів.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що територія Київської області має унікальні передумови формування туристично-рекреаційного комплексу. Насамперед, це комплекс фізико-географічних, гідрологічних, геологічних та інших параметрів, що зумовлюють формування багатьох видів природних ресурсів. В регіоні також наявний широкий спектр історико-культурних туристичних ресурсів, які в комплексі з природними утворюють потенційно привабливе місце для організації туристичної діяльності. Туризм в Київській області необхідно розвивати тому, що: він стосується усіх сфер економіки, який можна використовувати як інструмент зростання обсягу надходжень до місцевих бюджетів; створення якісних туристичних локацій

та заходів для гостей покращує життя у регіоні; туризм впливає на підвищення репутації регіону.

Метою роботи є дослідження організаційно-економічних засад розвитку регіонального туризму та шляхів удосконалення управління туристичною галуззю на регіональному рівні.

Для досягнення мети дослідження було визначено ряд завдань:

- дослідити стан та тенденції розвитку регіонального туризму в Україні;
- узагальнити шляхи державної підтримки розвитку туристичної галузі на регіональному рівні;
- проаналізувати особливості туристично-рекреаційного комплексу Київської області;
- узагальнити можливі напрямки діяльності та співпраці органів місцевого самоврядування у регулюванні туризму в Київській області;
- охарактеризувати маркетингову стратегію просування туристичного потенціалу Київської області.

Об'єктом дослідження є державне регулювання розвитку регіонального туризму.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та прикладних засад розвитку регіонального туризму в Україні.

Структура випускної кваліфікаційної роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, літератури та додатків. Обсяг роботи становить - 30 сторінок.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сучасний стан розвитку регіонального туризму в Україні

Політика регіонального розвитку є складовою загальнодержавної політики щодо соціально-економічних та суспільно-політичних перетворень в Україні. Вона спрямована, зокрема, на підвищення ролі регіональних і місцевих органів управління у здійсненні реформ та розбудові незалежної Української держави. Розвиток регіонального туризму – це політика, яку провадить держава щодо регіонів і самі регіони в межах наданих їм повноважень щодо розвитку туризму [27].

Сьогодні туризм виступає однією з високодохідних галузей господарювання, яка в сучасних умовах глобалізації безперервно та динамічно розвивається, сприяючи вирішенню цілого комплексу соціально-економічних проблем [36]. Розвиток туризму відіграє важливу роль у вирішенні соціальних проблем. У багатьох країнах світу саме за рахунок туризму виникають нові робочі місця, підтримується високий рівень життя населення, створюються передумови для поліпшення платіжного балансу країни. Таким чином, туризм у сучасній світовій системі господарювання займає провідні позиції та виступає невід'ємною складовою розвитку світового ринку.

Сучасний розвиток туризму в Україні характеризується наявністю глибоких протиріч у його організаційній структурі, спрямованості розвитку, стані якісних і кількісних характеристик. З одного боку, сучасний світ туризму в Україні розцінюється як кризове, пов'язане з різким падінням досягнутих раніше обсягів надання туристських послуг, скороченням матеріальної бази у сфері туризму й значною невідповідністю потребам

населення в туристичних послугах. З другого боку, відзначаються високі темпи будівництва туристичних об'єктів, що відповідають найвищим світовим стандартам, значне збільшення виїздів українців у закордонні поїздки, зростання числа туристичних організацій по всій території України [10].

Теоретичні та методологічні аспекти туристичної діяльності в Україні та світі викладені в працях багатьох вітчизняних вчених, зокрема Г.В. Балабанова, І.І. Винниченка, Л.В. Воротиної, Н.А. Гук, О.П. Корольчук, Т.І. Ткаченко, Л.М. Шульгіної та інших. Проте, враховуючи мінливість зовнішнього середовища, можна стверджувати, що актуальним залишається питання дослідження сучасного стану туристичної галузі в Україні та перспектив її розвитку в майбутньому.

Насамперед необхідно зазначити, що туристична галузь в Україні, як і світі загалом, виступає важливою складовою соціально-економічного розвитку. За даними досліджень, позитивний вплив туризму на економічну діяльність постійно зростає. Україна посідає одне з провідних місць в Європі щодо забезпеченості курортними та рекреаційними ресурсами [15]. Серед них найбільш цінними є унікальні кліматичні зони морського узбережжя та Карпат, а також мінеральні води та лікувальні грязі практично всіх відомих бальнеологічних типів. Згідно з даними, курортні та рекреаційні території в Україні становлять близько 9,1 млн.га (15%) території. Оцінка потенціалу курортних та природних лікувальних ресурсів дає підстави розраховувати, що Україна має перспективу розвитку туристичної галузі.

В Україні існують всі передумови для розвитку туристичної сфери. Зручне географічне розташування, сприятливий клімат, різноманітний рельєф, унікальне поєднання природно-рекреаційних ресурсів, культурно-історичної спадщини, розгалуження санаторно-курортної бази – всі ці фактори зумовлюють конкурентні переваги України в пропозиції туристичного продукту [36]. Туристичний потенціал України на сьогодні розкрито не повною мірою, про що свідчить 1,5-2,5 % частка туристичної

галузі в структурі ВВП країни. Основними перепонами, що перешкоджають розвитку туристичного сектору в Україні, сьогодні виступають переважно чинники військово-політичного, управлінського, економічного, екологічного та культурного характеру. Частку прямих надходжень від туристичної сфери до ВВП України наведено на Рис. 1.1.

Рис. 1.1. Частка прямих надходжень від туристичної сфери до ВВП України

На превеликий жаль, упродовж останніх років загальна частка туристичної галузі в структурі ВВП країни залишається досить низькою, що свідчить про недостатній рівень використання туристичного потенціалу в Україні.

1.2. Управління розвитком регіонального ринку туристичних послуг

Розвиток туристичної галузі в Україні проголошується пріоритетом національного економічного розвитку [21]. Відповідно до цього, держава постійно робить кроки щодо інформаційного, інституційного, нормативно-правового забезпечення розвитку туризму в Україні.

Центральні органи виконавчої влади в Україні мають тісно співпрацювати з місцевою владою й приватним бізнесом. З 2015 року повноваження в галузі туризму та курортів покладені на Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (колишня назва – Міністерство економічного розвитку та торгівлі України). Така форма співпраці координує спільні дії центральної та місцевої влади, а також представників бізнесу з метою виконання відповідних державних та регіональних програм розвитку туризму. Численна кількість підприємств туристичного бізнесу вже стала наслідком такої співпраці.

Туризм в Україні є переважно виїзним, зруйновано систему соціального туризму й рекреації, туристична інфраструктура в більшості випадків потребує капітального ремонту або ж створення нових об'єктів [26]. Тому в державному регулюванні галузі існують проблеми, які потребують вирішення. Найперше, що необхідно зробити – це створити умови для в'їзного (іноземного) туризму, що призведе до валютних надходжень до державного та місцевих бюджетів, дасть змогу працевлаштування у галузі кваліфікованим кадрам. Також необхідно переглянути ціноутворення в галузі рекреації й туризму з метою доступності сфери послуг для кожного громадянина.

Основними напрямками державної політики в галузі туризму є:

- пропаганда серед населення раціонального способу проведення дозвілля через ознайомлення з історико-культурним розвитком регіонів та природним середовищем;
- створення можливостей для організації оздоровлення населення;
- раціональне використання та збереження туристичних ресурсів;
- створення та вдосконалення нормативно-правової бази;
- захист прав та інтересів держави в галузі туризму;
- залучення національних та іноземних інвестицій;
- створення сприятливого податкового, валютного, митного, прикордонного та інших видів контролю для розвитку туризму;

- запровадження пільгових умов для організації туристсько-екскурсійної діяльності;
- встановлення порядку ліцензування, стандартизації та сертифікації туристичних послуг;
- впровадження системи статистичної звітності суб'єктів туристичного бізнесу;
- створення рівних можливостей на ринку туристичних послуг для суб'єктів підприємництва у галузі туризму;
- забезпечення безпеки туристів;
- підтримка розвитку туризму в регіонах;
- розвиток міжнародного співробітництва у галузі туризму;
- організація та розвиток наукового забезпечення галузі, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації туристичних кадрів [18].

В свою чергу у регіонах існують деякі специфічні фактори, що впливають на формування туристичної індустрії, які можуть як погіршувати, так і покращувати пріоритет розвитку туризму в регіоні. Саме тому головними напрямками регіонального управління туризмом є: формування нових соціально-економічних підходів до управління туристичними процесами; формування регіональних стратегій розвитку туризму; підвищення рівня туристичної інфраструктури; просування туристичного потенціалу регіонів; виділення пріоритетних видів туризму в кожному регіоні [27]. Поступова реалізація даних напрямків, можливість залучення коштів на розвиток туризму з державного бюджету та інвестиції, а також тісна співпраця центральних органів влади та органів місцевого самоврядування в подальшому може вивести регіональний туризм на абсолютно новий рівень розвитку.

РОЗДІЛ II

ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ У СТОЛИЧНОМУ РЕГІОНІ

2.1. Організаційно-економічний механізм регулювання сфери туристичних послуг

Розкриваючи питання забезпечення організації надання органами місцевого самоврядування Київської області туристично-рекреаційних послуг в регіоні необхідно розуміти, що органи місцевого самоврядування виступають стратегічним замовником туристично-рекреаційних послуг та розпорядниками коштів державного і місцевих бюджетів, які вивчають не тільки поточні проблеми розвитку туризму в Київській області, а й розробляють відповідні розділи місцевої програми соціально-економічного розвитку, метою яких є створення умов для зменшення впливу негативних явищ у демографічних процесах раціональне використання вільного часу людей; відтворення робочої сили; поліпшення і збереження фізичного здоров'я населення; ефективне використання трудових ресурсів для здійснення рекреаційної діяльності; підвищення життєвого рівня в регіоні. Крім того, стратегічний замовник рекреаційних послуг здійснює реструктуризацію інфраструктури цієї сфери з метою забезпечення суспільно справедливої доступності рекреаційних послуг та їх якості, підвищення економічної ефективності використання ресурсів.

Головними завданнями, які ставлять перед собою органи місцевого самоврядування Київської області в управлінні регіональним розвитком туризму – це:

- ✓ створення стратегії розвитку туризму Київської області разом з представниками місцевої влади, бізнесу та громадськості;
- ✓ створення реєстру всіх цікавих для туристів місць в області;
- ✓ розробка нових туристичних брендів області;

✓ співпраця з бізнесом, підприємцями, представниками місцевої влади та іншими небайдужими до розвитку туристичної інфраструктури в регіоні.

З метою розвитку та просування туристичного потенціалу регіону, охорони туристичних ресурсів, їх збереження та відновлення, раціонального використання, забезпечення безпеки туризму, конституційних прав громадян на відпочинок та інших прав громадян, патріотичного виховання органами державної влади та місцевого самоврядування Київської області в межах їх повноважень створено Програму розвитку туризму в Київській області до 2026 року. Метою даної програми визначено створення конкурентоздатного туристичного продукту Київської області, збільшення туристичних потоків, перетворення туризму в одну з найбільш прибуткових галузей економіки регіону, що забезпечить значний внесок у соціально-економічний розвиток міста шляхом збільшення дохідної частини бюджету області за рахунок податкових та валютних надходжень, припливу інвестицій, збільшення кількості робочих місць а також створення сприятливих умов для відпочинку та зміцнення здоров'я мешканців і гостей міста за умов збереження і раціонального використання культурно-історичної та природної спадщини Києва [21].

До створення програми розвитку туризму свого району долучилася Києво-Святошинська районна рада [37]. Метою програми стало перетворення туризму в одну з прибуткових галузей Києво-Святошинського району, що забезпечить значний внесок в соціально-економічний розвиток регіону шляхом збільшення дохідної частини бюджету району за рахунок податкових надходжень, припливу інвестицій, збільшення кількості робочих місць, а також створення сприятливих умов для відпочинку мешканців і гостей району за умов збереження і раціонального використання культурно-історичної спадщини та природної спадщини Києво-Святошинського району.

Ржищівська ОТГ Київської області долучилася до співпраці з Київською обласною державною адміністрацією та виділила 7 головних проблем, які заважають розвивати туризм в регіоні [34]. Представники

громади вважають, що більшість територій ніколи не вважалися такими, що мають туристичний потенціал, адже за радянських часів всюди будували заводи, розвивали промисловість та колгоспи, а після розпаду у місцевих жителів залишилася тільки ностальгія по тому, «як добре жилося», і жодного бачення майбутнього. Але навіть в Ржищевській ОТГ знайшовся об'єкт, який є туристичною візитівкою громади – церква на воді, а поруч піщана Лиса гора. З часом у громаді почали розуміти причини, що заважають розвитку туризму: громади сидять на грошах, але не можуть підняти їх, бо мають з цим низку проблем:

- проблема 1 – надмірний контроль за громадою з боку одного бізнесмена (місцеві підприємці мають вплив на місцеву владу, виграють тендери на освоєння коштів місцевого бюджету та витрачають їх для власного інтересу, а не для інтересу громади);
- проблема 2 – надмірна політизація і розкол депутатського корпусу (міська рада не може проголосувати за надання дозволу на будівництво певних об'єктів через саботаж опозиції);
- проблема 3 – свідомість місцевих жителів, які вважають розвиток туризму розкішшю, а не джерелом доходів;
- проблема 4 – місцева влада не бачить перспектив у розвитку туризму;
- проблема 5 – ті, хто вже заробляють на туризмі, не можуть об'єднатися і не ведуть діалогу з владою;
- проблема 6 – у громадах недооцінюють вигоди від розвитку зеленого туризму;
- проблема 7 – несплата податків підприємцями, які заробляють на туризмі.

Отже, узагальнюючи вищесказане, зміст державної політики складає сукупність цілей, завдань, пріоритетів розвитку, програм, які розробляють і реалізують органи державної влади із залученням інститутів громадянського суспільства. Реалізація державної політики розвитку туризму повинна включати організаційно-управлінську модель, нормативно-правову основу,

фінансово-економічне забезпечення та систему державного управління, що наведено у Додатку А. Державна туристична політика в Україні повинна визначити стратегічні цілі та ресурси розвитку туризму, оцінити вплив політики туризму на виробництво, споживання, навколишнє та соціальне середовище. Держава, як третій суб'єкт, поряд з продавцями туристичних послуг та споживачами виконує на ринку роль регулятора. Безпосередньо не задовольняючи потреби туристів, держава регулює процеси туризму та сприяє досягненню компромісу інтересів між суб'єктами туристичного ринку та економіки в цілому з мінімальними витратами суспільства, що, зокрема обумовлено необхідністю розглядати економічні та соціальні процеси в єдності та взаємодії. При цьому держава, на відміну від окремого туристичного підприємства, зацікавлена в ефективності економіки в цілому. З іншого боку, державу слід розглядати з точки зору надання туристам важливих соціальних послуг.

2.2. Аналіз розвитку регіонального туризму в Україні

Розвиток туристичної галузі впродовж останніх років характеризується сталою динамікою розвитку. У результаті активного розвитку міжнародної співпраці України у сфері туризму, кількість іноземних туристичних потоків щороку зростає [39]. У 2018 р. збільшилися в'їзні туристичні потоки з наступних країн: Словаччини – у 2,5 рази, з Польщі – у 2,2 рази, з США – у 1,7 разів, з Італії та з Румунії – у 1,6 разів, з Франції та Угорщини – у 1,5 разів, з Туреччини – на 43, 0%, з Німеччини – на 24, 8%. У 2016 р. кількість туристів складала 10,5 млн. осіб, приріст склав 10,6 %. Впродовж 2017 р. Україну відвідали 14,2 млн. іноземців, що на 19,0 %, ніж у попередньому році [19]. Детальну характеристику міжнародних туристичних потоків до України наведено в таблиці 2.2.1.

Таблиця 2.2.1

Основні показники в'їзного (іноземного) туризму в Україні

	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Організований туризм	729 701	574 284	772 860	1 012 275	2 215 603
Службова поїздка	1 424 533	1 655 111	1 192 574	954 493	1 028 026
Приватний туризм	4 276 706	6 944 771	8 601 231	10 547 133	12 385 584
Всього туристів	6 430 940	9 174 166	10 156 665	12 513 883	15 629 213
Темпи приросту		42,70 %	14,60 %	19,00 %	24,90 %
Всього відвідувачів	11 203 155	11 341 175	12 253 082	14 524 991	18 040 775

Складено на основі [19]

Характерною особливістю 2018 р., порівняно з попередніми, є кардинальна зміна структури в'їзного реорганізованого туризму. Обсяг потоку реорганізованих туристів з країн Європи та інших країн далекого зарубіжжя (606, 9 тис. осіб) у 1,5 рази перевищив обсяг потоку з країн СНД (405, 4 тис. осіб). У 2015 р. це співвідношення було на користь реорганізованих туристів з країн СНД, кількість яких у 2, 3 рази перевищувала кількість реорганізованих туристів з інших країн [19]. Динаміку змін туристичних потоків в регіонах України відображено на Рис. 2.1.

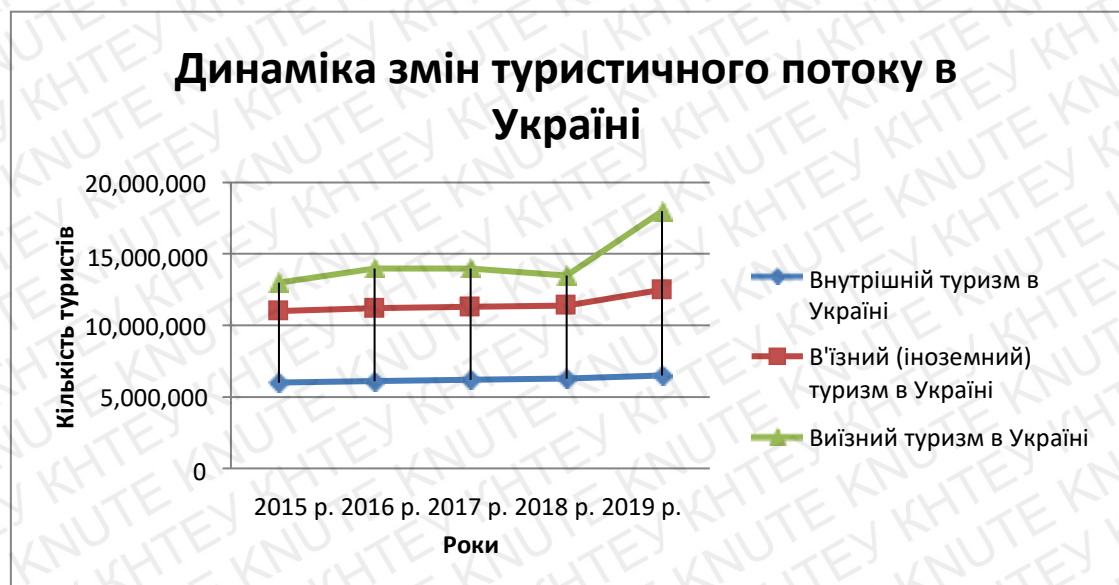

Рис. 2.1. Динаміка змін туристичного потоку в Україні

Складні трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України, позначаються на соціально-економічному розвитку її регіонів. Одним із перспективних напрямків розвитку регіону є туризм, який має відповідне природно-ресурсне, організаційно-інформаційне, інфраструктурне забезпечення та трудові ресурси, які повинні враховувати особливості регіонів, адже кожен з них характеризується різними соціально-економічними показниками та відмінностями, неузгодженістю нормативно-правових актів, недостатньо чітко визначеною загальнодержавною стратегією розвитку [36].

В регіональному аспекті зберігається тенденція диспропорційності розвитку галузі туризму. Більше половини обсягів туристичної діяльності припадає на три регіони – м. Київ, м. Львів та Одеську область, які розвинені всебічно у різних галузях економіки [41]. Водночас у регіонах, що є депресивними в інших галузях економіки, туризм також не набув належного розвитку та носить другорядний характер. Туристичну діяльність регіонів у 2019 р. відображено у табл. 2.2.2.

Таблиця 2.2.2

Показники туристичної діяльності регіонів у 2019 р.,%

	м. Львів	Київська область та м. Київ	Одеська обл.	Разом
Загальна кількість	16	21	11	48
- в'їзних (іноземних)	27	26	16	69
- виїзних	0,4	50	4	54
- внутрішніх	16	13	10	39
Кількість екскурсантів	51	5	3	59
Обсяг наданих послуг	22	38	7	67
Платежі до бюджету	23	29	11	63
Середньооблікова чисельність працівників	22	18	11	51

Складено на основі [19]

На Київську область припадає до 2% загальних обсягів туристичної діяльності, що демонструє низький рівень розвитку галузі у регіоні.

Недостатній рівень розвитку туризму також спостерігається у таких областях, як Сумська, Чернігівська, Черкаська, Тернопільська, Рівненська, Кіровоградська, Вінницька, Хмельницька, що наведено у табл. 2.2.3.

Таблиця 2.2.3

Рейтинг регіонів України за обсягами туристичної діяльності

Назва області	Рейтинг області за сукупністю всіх основних показників		
	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Сумська	27	27	27
Чернігівська	26	26	25
Київська	25	25	26
Черкаська	24	23	23
Тернопільська	23	23	18
Рівненська	21	22	24
Кіровоградська	20	18	19
Вінницька	16	21	22
Хмельницька	19	20	20

Складено на основі [39]

Можливості та потенціал Київської області в останні роки поступово впливають на його організаційно-економічний розвиток. Доведено, що до ключових ознак, які характеризують Київську область варто віднести: наближеність економіки і соціально-географічного становища будь-якої частини цього регіону до м. Києва; формування у межах області територіальної соціально-економічної системи, що поєднує в собі місцевих мешканців, соціально-економічну та природні сфери та внаслідок їх взаємозв'язку створює сприятливі умови для життєдіяльності людей;

Слід зазначити, що і наявна матеріально-технічна база туризму в регіонах використовується неефективно через низку причин:

- асортимент туристичних послуг та рівень сервісу значно відстають від міжнародних стандартів обслуговування;

- ціни на готельні послуги мають постійну тенденцію до зростання, хоча це не завжди пов'язано з покращенням комфортності та рівня обслуговування;
- структура номерного фонду не відповідає потребам туристів (недостатня кількість одномісних номерів).

Київська область має широкий спектр можливостей для розвитку туризму. Цьому сприяє велика кількість природних та історико-культурних ресурсів, туристичний потенціал регіону. Однак для туристично-рекреаційного комплексу Київської області характерними є:

- недостатній розвиток туристичної інфраструктури і низькі стандарти обслуговування в закладах розміщення;
- неефективне використання наявного туристичного потенціалу та туристичних ресурсів;
- вузькопрофільна спрямованість туристичної галузі, відсутність альтернативних видів туризму [38].

Створення кластеру на території регіону є дієвим інструментом рішення проблем розвитку туризму. Туристичний кластер – це нова сучасна форма територіальної організації виробництва туристичних продуктів, а також система, що здатна створити інновації в регіоні. Кластер – це сукупність взаємопов'язаних однорідних елементів, об'єднання яких виступає у вигляді самостійної одиниці з набором певних властивостей.

На підставі вище викладеного матеріалу можна виділити головні причини територіальної концентрації підприємницьких структур у сфері туризму в Київській області:

1. Можливість отримати економічну вигоду в результаті розподілу витрат для забезпечення доступу до регіональних туристичних ресурсів в процесі створення, використання та реалізації туристичних продуктів.
2. Територіальна близькість до розміщення специфічних для регіону туристичних ресурсів.

3. Виникнення особливого інформаційного ресурсу в процесу соціально-економічної взаємодії суб'єктів господарювання.

Причинами застосування туристичного кластеру в регіоні є: використання пов'язане з проведенням комплексного аналізу стану туристичної галузі в регіоні, а також формування кластеру дозволяє реалізувати регіональну стратегію розвитку туризму у рамках соціально-економічної стратегії розвитку Київської області. Головною метою застосування туристичного кластеру є забезпечення формування і функціонування конкурентоздатного регіонального туристського комплексу. Кластеризація туризму припускає формування взаємодії різних складових: об'єктів природної і культурної спадщини, інфраструктурних об'єктів, навчальні заклади для підготовки кадрів в галузі туризму, організації і установи, що здійснюють наукові дослідження у галузі.

Туристський кластер регіону здатний підвищити ефективність діяльності суб'єктів господарювання, що входять до його складу [26]. Для таких суб'єктів посилюється обмін інформацією і впровадження нововведень, полегшуються питання координації спільних дій, з'являються можливості для спільного використання інфраструктурних об'єктів для обслуговування туристів. Підготовка кадрів туризму відбувається у закладах вищої освіти на високому рівні. Економічну систему туристичного кластеру наведено в Додатку Б.

Туристичні ресурси грають ключову роль в розвитку туризму в Київській області [28]. До них відносяться природні, історичні, соціально-культурні об'єкти туристського показу, а також інші об'єкти, що здатні задовольнити потреби туристів. Київська область повністю відповідає умовам кластеризації туристської діяльності. У регіоні яскраво виражений національний колорит і українська гостинність, збереглися історичне середовище, місцеві традиції і самобутність народу, що населяє територію. Однак поруч з цим є і стримуючі чинники, які також зумовлюють необхідність у створенні туристичного кластеру, а саме: слабкий розвиток

туристичної інфраструктури, відсутність брендингу, і міжнародного маркетингу регіону, низький рівень сервісу та обслуговування, що не відповідає світовим стандартам.

В 2017 році в Київській області було підписано перший меморандум про створення туристичного кластеру у м. Біла Церква [32]. Туристичний розвиток Білої Церкви є одним із пріоритетних завдань в рамках загального соціально-економічного та культурного розвитку міста. Місто має значний потенціал для створення туристичного осередку, а повноцінний розвиток туризму можливий за умови залучення інвестицій та тісної співпраці із установами, підприємствами й організаціями різних сфер життєдіяльності. Така співпраця можлива саме у форматі кластеру. За ініціативи Агенції стратегічного розвитку Білої Церкви (директор – Назарій Атаманчук) та фонду Василя Хмельницького К. Fund (директор – Федор Логвиненко) в місті було проведено роботу щодо створення першого туристичного кластеру на Київщині. Дана структура має на меті об'єднувати активну громадськість, підприємців, науковий сектор та міську владу для розвитку туристичної галузі та покращення інвестиційного клімату Білої Церкви.

Серед туристичних продуктів та послуг кластеру є: розробка та впровадження стратегії розвитку туристичного сектору регіону, проведення інвентаризації туристичних об'єктів та закладів готельно-ресторанного господарства, організація фестивалів та заходів, друк власної поліграфічної продукції, участь у всеукраїнських та міжнародних виставках. Також передбачається промоція міста та туристичного кластеру, покращення бізнес-клімату у місті, створення платформи для налагодження співробітництва між владою, бізнесом та громадою.

У 2018 році розпочав формуватися туристичний кластер Вишгородщини, адже Вишгород має всі можливості стати потужним туристичним районом [33]. Метою туристичного кластеру Вишгороду є створення якісного туристичного продукту. Дана мета була обговорена під час робочої зустрічі «Розвиток туристичної галузі на Вишгородщині» за

участю експерта німецької туристичної асоціації DEHOGA Ганса-Ульріха Трозієна, представників місцевої влади, бізнесу, громадськості, історико-культурних осередків та інших структур, причетних до формування туристичного іміджу регіону. У Вишгороді є прекрасний потенціал для того, щоб стати одним з потужних туристичних центрів, адже всі складові створення успішного туристичного продукту в місті є, потрібно лише правильно їх задіяти, вірно розставити акценти і розвивати. Вишгороду справді є що презентувати і чим здивувати туристів. Це унікальні ландшафти міста, рекреаційний потенціал, можливості для розвитку спорту та цікавих видів дозвілля тощо. А ще – унікальна історія міста, яке у часи Київської Русі протягом трьох століть було другим за значенням містом після Києва. Нині інтерес до минувшини міста зростає, про це свідчить зростання потоків екскурсантів до музеїв Вишгородського історико-культурного заповідника. Туристичний кластер може стати хорошим інструментом для того, щоб все більше людей дізнавалося про непересічну роль міста в історичному контексті України. Символ Вишгородського туристичного кластеру наведено в Додатку В.

Забезпечення подальшого розвитку та просування туристичного потенціалу Київської області за допомогою інструментів маркетингу можливе шляхом поєднання бюджетної підтримки із стимулюванням добродійності, меценатства, підприємницької активності закладів культури, що забезпечить оновлення матеріально-технічної бази галузі.

Очікувані результати від реалізації маркетингової стратегії в Київській області:

1. Зростання кількості об'єктів соціальної та ринкової інфраструктури у сфері туризму.
2. Розбудова мережі туристичних інформаційних центрів для забезпечення якісної та достовірної інформації.
3. Створення ефективної системи туристичного сервісу на рівні світових вимог та стандартів.

4. Збереження та примноження історико-культурної спадщини.

5. Поява нових комплексних туристичних продуктів, розвиток інфраструктури та сфери послуг навколо історико-культурних та природних об'єктів та пам'яток [29].

Індикаторами стратегії є:

- кількість об'єктів туризму, туристичних продуктів та туристична інфраструктура;
- кількість відвідувачів туристичних об'єктів Київської області;
- кількість реалізованих інвестиційних проектів у туристичній сфері.

20 грудня 2019 року був презентований веб-сайт «Київщина туристична», який наведено у Додатку Д, де усі бажаючі, не відходячи від комп'ютера чи смартфона можуть «прогулятися» найцікавішими туристичними пам'ятками регіону. На сайті можна відвідати близько 20 локацій області в рамках 3D-турів, в тому числі з використанням VR-окулярів. Одним з найцікавіших віртуальних турів став «Саркофаг» над четвертим енергоблоком ЧАЕС (м. Прип'ять), який наведено у Додатку Е.

Подальші завдання маркетингової стратегії розвитку туризму в Київській області наведено в Табл.2.2.4

Таблиця 2.2.4

Основні завдання Стратегії розвитку туризму
в Київській області до 2026 року

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проектів
Розвиток туристичних об'єктів, продуктів та мереж	<ul style="list-style-type: none"> - Розвиток дорожньої мережі до туристичних і оздоровчих об'єктів, таборів, садиб та баз відпочинку - створення та реконструкція малих об'єктів обслуговування туристів (громадські вбиральні, дитячі майданчики тощо) - ідентифікація, маркування та встановлення туристичних позначень - розробка нових тематичних екскурсійних маршрутів - розроблення рекламних буклетів та встановлення стендів туристичних маршрутів

Створення та просування туристичних брендів	<ul style="list-style-type: none"> - розробка бренду Київщини, виготовлення сувенірної продукції, яка буде символізувати даний бренд - просування традиційних продуктів Київщини, популяризація місцевих традицій та звичаїв - проведення спеціалізованих заходів для популяризації туристичного потенціалу Київщини
---	---

Складено на основі [29]

Київська область є одним з потенційно привабливих регіонів України для розвитку сільського зеленого туризму [23]. Розташування області в комфортних кліматичних умовах сприяє розвитку літніх та зимових видів відпочинку в садибах. В області існує велика кількість туристичних маршрутів та головне – сільського господарства для вироблення еко-продукції. Береги Дніпра навіть отримали назву «Київське море», що зумовлює велику кількість туристичних потоків та інтересу до регіону.

Отже, можна зробити висновок, що на сучасному етапі виникає потреба у формуванні нових підходів, що стосуються розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Київської області задля забезпечення туристично-рекреаційних зовнішніх потреб. Цього можна досягти шляхом використання набору необхідних принципів, механізмів, інструментів і взаємоузгоджених дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування регіону, спрямованих на створення повноцінного середовища для розвитку туризму, забезпечення ефективного використання природного, економічного потенціалу, а також єдності, територіальної цілісності та сталого розвитку території регіону. До того ж це дозволить активізувати економічні процеси в Київській області, сприятиме наповненню місцевих бюджетів, забезпечить досягнення більш високих соціальних стандартів на території і стане передумовою більш ефективного використання її рекреаційних можливостей.

2.3. Шляхи удосконалення регіонального управління сферою туризму на прикладі Київської області

Туризм в Київській області набуває масового характеру і стає однією з провідних, високоприбуткових і найбільш динамічних галузей регіональної економіки у сучасних умовах господарювання [36]. Специфічною рисою туристично-рекреаційної сфери є те, що вона поєднує в собі понад 50 суміжних галузей: культуру, мистецтво, науку, освіту, спорт, готельне господарство, медицину, торгівлю, харчування, транспорт, зв'язок, фінанси, побут, народні промисли, розваги, будівництво та ін. Тому, щоб досягнути конкурентоспроможності, необхідна раціональна інтеграція вище наведених сфер та суб'єктів господарювання.

Цілями розвитку туризму в Київській області є:

- забезпечення прав громадян на відпочинок, свободу пересування, відновлення і зміцнення здоров'я, задоволення духовних потреб тощо;
- безпека туризму, захист прав та законних інтересів туристів, інших суб'єктів туристичної діяльності та їх об'єднань тощо;
- збереження цілісності туристичних ресурсів України, охорона культурної спадщини та довкілля;
- створення сприятливих умов для розвитку індустрії туризму, підтримка конкретних напрямів діяльності.

Пріоритетними напрямками державного регулювання регіонального туризму в Київській області є:

- удосконалення правових засад регулювання відносин;
- забезпечення становлення туризму як рентабельної галузі економіки України, надходження інвестицій до у його розвиток;
- розвиток в'їзного та внутрішнього видів туризму залежності від попиту на ринку;
- розширення міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку;
- спрощення та гармонізація податкового, валютного, митного, прикордонного та інших видів регулювання;
- запровадження пільг для доступності туризму для дітей, молоді, людей похилого віку, людей з обмеженими можливостями та малозабезпечених громадян.

Для вдосконалення та реалізації державного регулювання регіональної політики в галузі туризму необхідними є:

- подолання значних недоліків національного законодавства та імплементації до міжнародного законодавства про туризм;
- забезпечення співвідношення норм окремих нормативно-правових актів;
- досягнення єдиної концептуальної спрямованості норм;
- документаційне забезпечення діяльності суб'єктів туристичної діяльності;
- оформлення туристичних формальностей;
- електронний документообіг у галузі туризму;
- уніфікація документів, що забезпечують функціонування туристичної галузі в державі та світовому просторі тощо
- розробка нових форм співробітництва між органами місцевого самоврядування та суб'єктами підприємництва;

- створення туристично-інформаційних центрів у формі комунальних підприємств;
- розробка шляхів взаємодії органів місцевого самоврядування з суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність з надання туристичних послуг, шляхом проведення конкурсного відбору переможців;
- розробка державних і відповідних місцевих програм розвитку туризму;
- створення місцевих фондів розвитку туризму за допомогою договірних угод на передачу суб'єктам підприємництва, які здійснюють діяльність у сфері туризму, частини прибутку від їх діяльності;
- впровадження акціонування, господарювання на умовах оренди, сприяння створенню підприємств малого та середнього бізнесу;
- розробка пропозицій щодо створення координаційних рад з питань розвитку туризму на обласному рівні;
- розробка концептуальних підходів щодо організації підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, на яких покладено обов'язки державного регулювання у сфері туризму.

Реалізація зазначених шляхів дозволить підвищити ефективність державного регулювання сфери туризму, проводити активну регіональну політику у сфері туризму, забезпечити дійову координацію заходів місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій [26]. Це сприятиме збільшенню туристичних потоків на регіональному ринку туристичних послуг, організації нових робочих місць, збільшенню надходжень до державного та місцевих бюджетів.

Запровадження цих механізмів буде стимулювати туристичну діяльність, підсилувати взаємозв'язок туризму з іншими сферами соціального, економічного і культурного розвитку [8]. Це буде сприяти підвищенню міжнародного авторитету України як туристичної держави на світовому ринку туристичних послуг, поповненню державного та місцевих

бюджетів на основі інтенсивних соціально-економічних зрушень у суспільстві в результаті створення сучасної туристської індустрії.

ВИСНОВКИ

Отримані в процесі дослідження результати дають підстави сформулювати наступні висновки:

1. Туризм є одним з пріоритетних напрямів розвитку країни. Це визначає державну увагу і проведення стимулюючої державної політики на рівні регіонів. Туристична регіональна політика – це сукупність форм, методів та напрямів впливу органів державної влади місцевого рівня на функціонування туристичної індустрії для досягнення конкретних цілей збереження та розвитку соціально-економічного комплексу регіонів. Пріоритетними видами туристичної діяльності залишаються внутрішній та виїзний туризм. Кількість внутрішніх туристичних подорожей перевищує кількість тих, хто подорожує за кордон. Найпопулярнішими регіонами для організації туризму залишається м. Київ, м. Одеса та м. Львів. Таким чином, наявність всіх ознак самостійної галузі національної економіки та значний рекреаційно-туристичний потенціал в регіонах України свідчать про необхідність вироблення чіткої регіональної політики в сфері туризму.

2. В Україні туристична політика залежить від економічних чинників. В таких умовах вихід із ситуації вбачається в активізації туристичної політики на регіональному рівні, пошуку нетрадиційних джерел фінансування туристичної сфери та впровадженні методів економічного стимулювання її розвитку. Основними принципами формування та реалізації регіональної туристичної політики є: принцип узгодженості з регіональною політикою; принцип ієрархічності, де кожна ланка управлінської вертикалі туристичної галузі повинна чітко виконувати свої функції в управлінні, які повинні бути відведені регіональним та місцевим органам влади; принцип комплексності ілюструє розвиток туристичної галузі у комплексі з іншими, що забезпечують сталий розвиток регіонів; принцип синхронізації означає, що швидкість реалізації туристичних програм та ініціатив має відповідати темпам здійснення економічних реформ.

3. Київська область розташована на півночі України в басейні середньої течії Дніпра, в межах лісової та лісостепової географічних зон. Площа її становить 28,1 тис. кв. км. Річки, що протікають сучасною Київщиною, належать до басейну Дніпра, довжина якого в межах області складає 246 км. Всього в області 177 річок, 13 водосховищ, 2383 ставки і понад 2 тисячі озер. В області налічується 196 територій та об'єктів природо-заповідного фонду, в тому числі дендрологічних парк «Олександрія» і пам'ятки садово-паркового мистецтва – Згурівський і Кагарлицький парки. 211 нерухомих пам'яток області внесено до Державного реєстру національного культурного надбання. Станом на 2018 рік кількість туристів, обслуговуваних тур агентами в межах області склала 66385 туристів, серед яких 3320 внутрішніх та 63025 іноземних. За 2018 рік Київщина отримала 8 360 628 грн бюджетних надходжень від туристичних зборів. Найбільше туристичних зборів було отримано у Києво-Святошинському районі (2,8 млн грн), у місті Бориспіль (2,29 млн грн) та в місті Ірпінь (1,2 млн грн).

4. Органи місцевого самоврядування Київської області здійснюють свою діяльність спільно з представниками бізнесу, громадськістю, науковими установами, закладами освіти, засобами масової інформації. Головним органом місцевого самоврядування в Київській області є Київська обласна державна адміністрація, яку з 2019 року очолює Михайло Бно-Айріян. Кожне місто, село, селище області займається вирішенням питань через відповідний виконавчий комітет міської, сільської або селищної ради. Актуальним є питання утворення об'єднаних територіальних громад, які самостійно займаються залученням коштів через розвиток туризму. Однак поруч з цим виникає низка проблем: тиск на громади з боку інших органів місцевої влади, недосконала співпраця між органами управління певної громади та представниками бізнесу, небажання сприймати туризм як пріоритетну галузь для розвитку територій громад.

5. Останнім часом популярності набуває кластерний підхід до розвитку галузі туризму в регіонах. Київська область має всі передумови для

створення нових кластерів та вже існуючі приклади утворення кластерів на території регіону. Найпершим був утворений Білоцерківський кластер, основою метою якого є об'єднання зусиль усіх учасників, що впливають на розвиток туристичної галузі: муніципальна влада, заклади культури, освітні заклади. Іншим прикладом вже існуючого туристичного кластеру на території Київської області є Вишгородщина, де команда кластеру шукає формат, який дозволив би розказати про район. Метою туристичного кластеру є популяризація Вишгородщини як туристичної локації та підтримка бізнесу у галузі туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Агафонова Л. Визначення показників і критеріїв кокурентоспроможності туристичних послуг / Л. Агафонова, О. Каролоп // Вісник КДТЕУ. – 2000. – № 1. – С. 75–82.
2. Анопрієнко В. О. Інфраструктурне забезпечення модернізації рекреаційного простору регіону [Текст] : дис ... канд. екон. наук: 08.00.05 / Валентина Олексіївна Анопрієнко – Чернігів : Б.в., 2012. – 272 с.
3. Бабаєв В. М. Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти : монографія / В. М. Бабаєв. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2004. – 204 с.
4. Бабінова К. Розвиток сфери послуг у національному дендрологічному парку “Софіївка” / К. Бабінова // Інноваційні процеси та їх вплив на ефективність діяльності підприємств : зб. виступів на V наук. – практ. конф. – К. : Укропосвіта, 2008. – Ч. 1. – С. 104–110.
5. Бакуменко В. Методологія державного управління: проблеми становлення та подальшого розвитку / В. Бакуменко, В. Князев, Ю. Сурмін // Вісн. УАДУ. – 2003. – № 2. – С. 11–27.
6. Башта О. І. Напрями інноваційного розвитку рекреаційної системи в Кримському регіоні [Електронний ресурс] / О. І. Башта // Проблеми економіки. – 2012. – № 4. – С. 44–48. – Режим доступу: http://www.problecon.com/export_pdf/213problems-of-economy-2012-4_0-pages-44_48.pdf
7. Бейдик О. О. Методологія та методика аналізу рекреаційно-туристських ресурсів України [Текст] : дис. ... д. геогр. н. / О. О. Бейдик. – К., 2004. – 424 с.
8. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування : монографія. / О. О. Бейдик. – К. : Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2001. – 395 с.

9. Бессонова В. Б. Государственная политика в сфере туризма: правовой аспект [Електронний ресурс] / В. Б. Бессонова. – Режим доступа : http://tourlib.net/statti_tourism/bessonova.htm

10. Білінська М. М. Розвиток відносин між органами державної влади і громадянами: патологія перехідного періоду як ознака випробування демократією / М. М. Білінська // Державне управління та місцеве самоврядування : тези X Міжнар. наук. Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія “Управління”. 23 конгресу, 26 берез. 2010 р. –Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2010. – С. 102–103.

11. Близнюк А. Координація дій місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері туризму на обласному рівні / А. Близнюк, Л. Давиденко, Н. Коніщева // Вісник ДІТБ. – 2005. – № 9. – С. 8–15.

12. Бобирєва О. В. Методологічні аспекти реформування державної системи управління [Електронний ресурс] / О. В. Бобирєва. Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/36447/05> – Назва з екрана.

13. Бобирєва О. В. Економічна природа та сутність рекреаційної діяльності / О. В. Бобирєва // Культура народів Причорномор'я. – 2004. – № 55. – Т. 3. – С. 75–78.

14. Бобкова А. Г. Правове забезпечення рекреаційної діяльності [Текст]: автореф. дис... на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук за спец. : 12.00.04 “господарське право ; господарсько-процесуальне право” / А. Г. Бобкова ; Донецький національний університет. ІЕПД НАН України. – К., 2001. – 34 с.

15. Бовсуновская А. Я. География туризма: Учеб. / А. Я. Бовсуновская – Донецк: ДІТБ, 2002. – 410 с.

16. Богославец О. Г. Стратегія розвитку рекреаційного комплексу України в сучасних умовах [Текст] : автореф. дис. ... канд. екон. наук :

08.00.03 / О. Г. Богославець; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – Київ, 2014. – 19 с.

17. Географічна енциклопедія України. У 3 т./ За ред. О. Маринича. Київ 2008-2013.

18. Державна програма розвитку туризму до 2026 року // Урядовий портал. URL: <https://kmu.gov.ua/>

19. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

20. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua>

21. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 №234/95-ВР із змінами та доповненнями/ Верховна Рада України. – К.: Парламентське видавництво, 2003. – 20с.

22. Київщина: із минулого у майбутнє./ авт. В. Власенко, Г. Савельєва./К. 2012

23. Кирей В. Зелений туризм – не тільки відпочинок, а й важлива галузь економіки // Київський край, №24 від 29 березня 2006 р.

24. Ковальова В. Важкий шлях інвестора // Готельний і ресторанный бізнес, - № 5, - 2012

25. Інвестиційний паспорт. Київська область. К.2012

26. Левковська Л. В. Туризм та готельний бізнес в Україні: стан та перспективи розвитку // Трибуна, - №5-6,- 2013, с. 38-39

27. Лихоманкова О.В. Стан і перспективи регіонального туризму в Україні // Актуальні проблеми економіки, - №6 (36), 2014, - с. 149-155

28. Любіцева О.О. Туристичні ресурси України: навч. посіб./ О.О. Любіцева, Є.В. Панкова, В.І. Стафійчук. – К.: Альтпрес, 2007. – С.256-269

29. Маркетингова стратегія розвитку туризму в Київській області. URL: <https://koda.gov.ua/oblzhdzhadministratsja/publiczna-informatsiya/strategiya-rozvitku-kyivskoi-oblast/>

30. Матвієнко В.М. Чинники розвитку і розміщення рекреаційного комплексу Подільського району / В.М. Матвієнко, Н.М. Матвієнко, Н.М.

Хилевич. - географія та туризм: Наук. Зб./ Ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп.ред.) та ін. – К.: Альтпрес, 2011. – Вип. 16. – С. 129-134

31. Мунін Г., Зинов'єв Г. Сільський туризм – перспективний напрямок розвитку туристичної індустрії України // Трибуна №1-2, 2013, с. 42-43

32. Сайт виконавчого комітету Білоцерківської міської ради. URL: <https://bc-rada.gov.ua/>

33. Сайт виконавчого комітету Вишгородської міської ради. URL: <http://vyshgorod-rada.gov.ua/>

34. Сайт Київської обласної державної адміністрації. URL: <http://koda.gov.ua/>

35. Сажнева Н.М. Рекреаційна географія: навч. посібн. – Мелітополь: Люкс, 2008. – С. 156-156

36. Смаль І.В. Основи географії рекреації і туризму: навч. посібн./ І.В. Смаль. – Ніжин: Вид. НДПУ імені Миколи Гоголя, 2004. – С.78-86

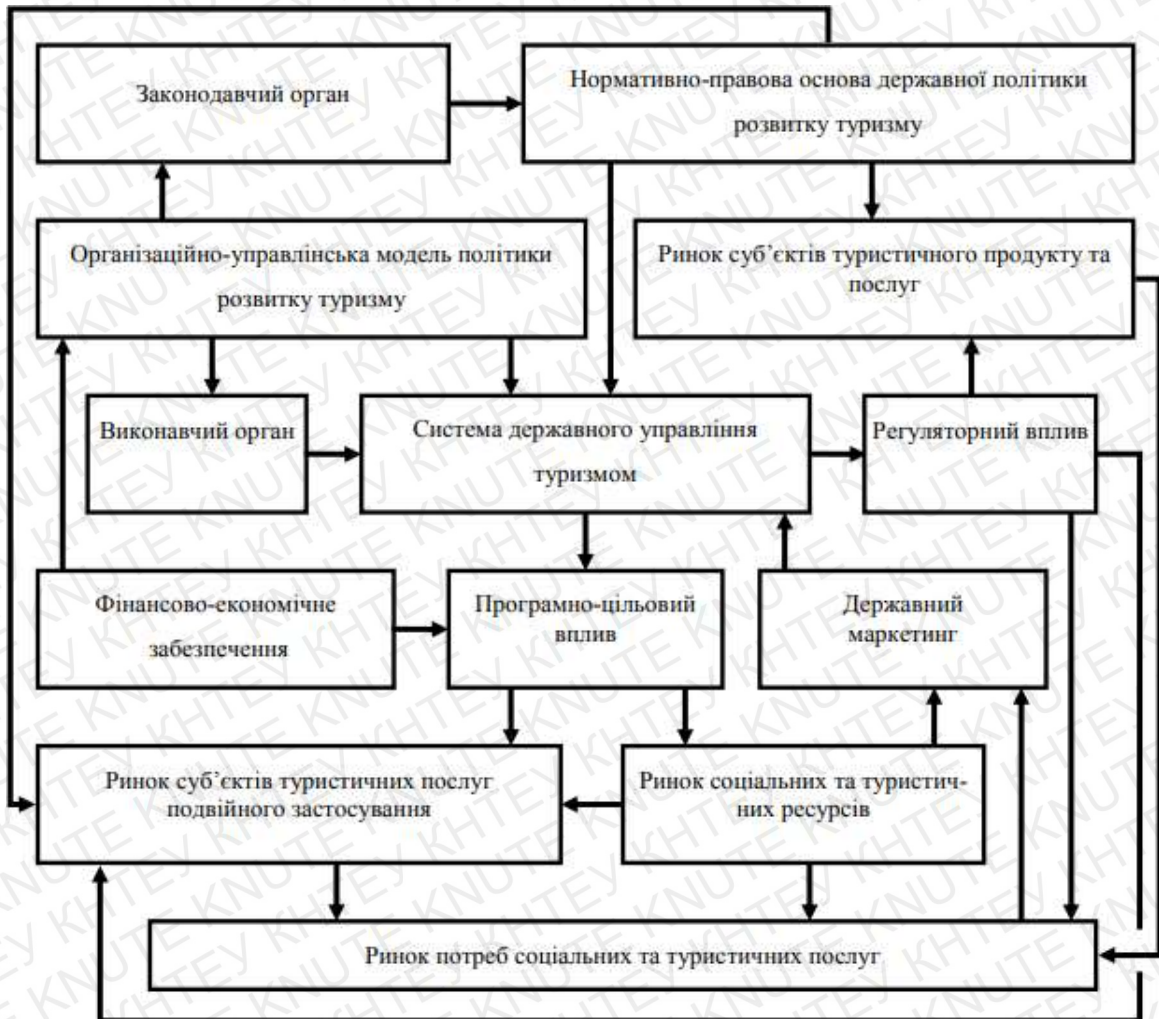
37. Стратегія розвитку туризму в Києво-Святошинському районі. URL: <https://ksrr.gov.ua/>

38. Схема-прогноз і розміщення продуктових сил Київської області на період до 2020 року. Рада по вивченню продуктових сил України. К: РВПС. – 3 – 69 с.

39. Туризм в Україні. Статистичний бюлетень, - К.: Державна туристична адміністрація України, - 2004.

40. Уніят А., Альховіцька О. Перспективи розвитку ринку готельних послуг України: світовий досвід та вітчизняна практика // Вісник ТАНГ №5-2 2015, с. 257-265

41. Шульгіна Л. Тенденції розвитку українського туризму: географічний та мотиваційний аспекти динаміки попиту // Вісник ТАНГ, №5-2 2015, с. 186-192

Комплексна модель реалізації державної політики розвитку туризму

[16]

Продукт

ТУРИСТИЧНИЙ КЛАСТЕР

Сектори: управлінські, виробничі, обслуговуючі, забезпечуючі, допоміжні

Матеріально-технічне забезпечення: кошти місцевих бюджетів; гранти проєктів транскордонного співробітництва та міжнародних організацій; частка з прибутку функціонування кластера

Кадрове забезпечення: семінари, тренінги, круглі столи з проблематики підготовки кадрів

Інформаційне забезпечення: web-сайт, інформаційні бази даних

Організаційне забезпечення: 1) як управлінські структури: збори, рада; 2) як комерційна структура: туроператор, інформаційно-консультативний центр

Науково – методичне забезпечення: науково-практичні конференції, семінари, круглі столи з проблематики туризму

Механізм управління

Учасники

Держава: управління культури і туризму МДА, зацікавлені місцеві органи державної влади;

Бізнес: первинні, вторинні, третинні суб'єкти підприємництва;

Громадськість: спеціалізовані (зокрема секторальні), зацікавлені громадські організації

Ядро

Туристично-рекреаційний потенціал

- 1. Туристичний об'єкт
- 2. Туристичні маршрути (група об'єктів)

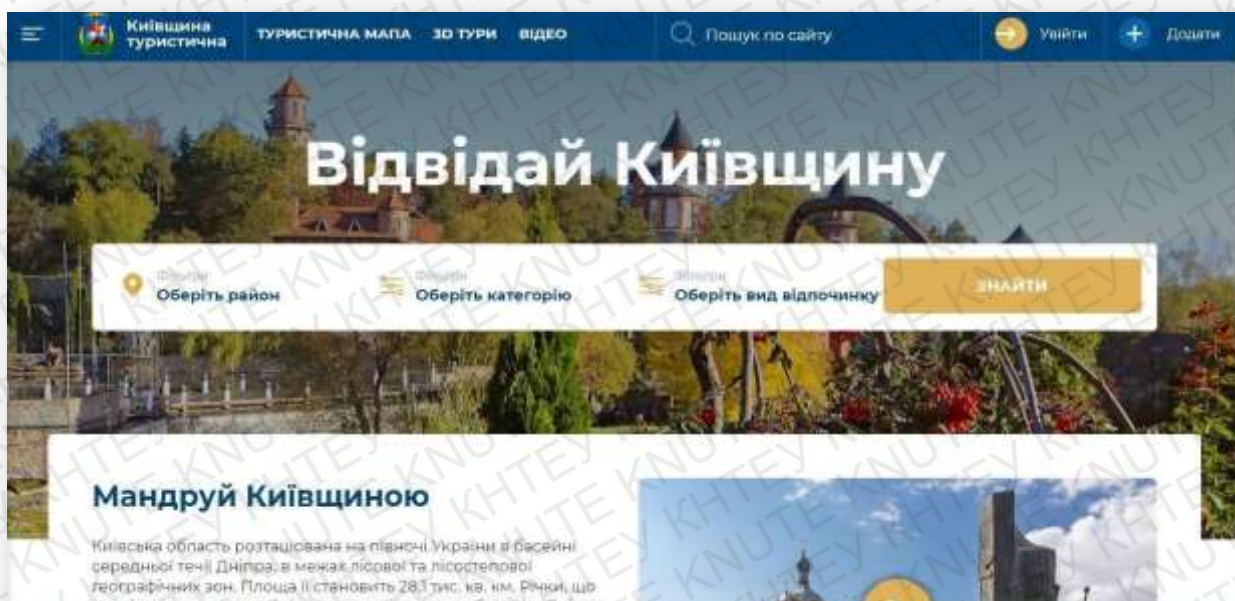
Види туризму

Зовнішнє середовище (макрооточення)
Потенційні учасники кластера, зокрема іноземні (перспектива створення транскордонного туристичного кластера)

Економічна система туристичного кластеру Київської області [28]

Символ туристичного кластеру Вишгородщини [33]

Веб-портал Мандруй Київщиною [34]

3D-тур «Саркофаг» на веб-порталі Мандруй Київщиною [34]

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

**«ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОГО
ТУРИЗМУ»**

Студентки 4 курсу 12 групи
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне управління
та адміністрування»

Таран
Аліни
Єгорівни

Науковий керівник
кандидат наук з державного
управління

Мірко
Наталія Вікторівна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент

Головня
Юлія Ігорівна

КИЇВ 2020

Постановка проблеми. Туристична галузь упродовж всього процесу становлення та історичного розвитку утримує репутацію специфічної сфери, що має швидкі темпи розвитку і посідає одне з перших місць серед лідерів у світовому економічному просторі за різними показниками: швидкість обігу капіталу, кількість зайнятого населення в галузі, обсяг експорту послуг, грошові надходження від здійснення туристичної діяльності до державних та місцевих бюджетів. Прискорені темпи розвитку туризму є результатом науково-технічного процесу, зростання потреб людини у відпочинку, оздоровленні та пізнанні навколишнього світу, а також зростання кількості міжнародних ділових зв'язків.

Україна має всі можливості для стрімкого завоювання позицій на світовому туристичному ринку завдяки наявності багатого історико-культурного і природно-рекреаційного потенціалу. Основою туристичного ринку в Україні та організаційно-економічною складовою стає туристично-рекреаційний комплекс, який має всі необхідні природні умови, а також велику кількість історико-культурних, матеріальних та трудових ресурсів.

Мета роботи: дослідження організаційно-економічних засад розвитку регіонального туризму та шляхів удосконалення управління туристичною галуззю на регіональному рівні на прикладі Київської області.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити стан та тенденції розвитку регіонального туризму в Україні;
- узагальнити шляхи державної підтримки розвитку туристичної галузі на регіональному рівні;
- проаналізувати особливості туристично-рекреаційного комплексу Київської області;
- узагальнити можливі напрямки діяльності та співпраці органів місцевого самоврядування у регулюванні туризму в Київській області;

- охарактеризувати маркетингову стратегію просування туристичного потенціалу Київської області.

Об'єктом дослідження є державне регулювання розвитку регіонального туризму.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та прикладних засад розвитку регіонального туризму в Україні.

Інформаційною базою дослідження є наукові розробки з державного управління місцевого самоврядування, методологічні здобутки українських та іноземних вчених в галузі туризму, державного управління, маркетингу, економіки.

Методи дослідження положення законів України, нормативно-правових актів, програма розвитку регіону.

Таран А.Є.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

В роботі досліджено стан та тенденції розвитку регіонального туризму в Україні. Узагальнено шляхи державної підтримки розвитку туристичної галузі на регіональному рівні. Проаналізовано особливості туристично-рекреаційного комплексу Київської області. Узагальнено можливі напрямки діяльності та співпраці органів місцевого самоврядування у регулюванні туризму в Київській області. Охарактеризовано маркетингову стратегію просування туристичного потенціалу Київської області. Основними перепонами, що перешкоджають розвитку туристичного сектору в Україні, сьогодні виступають переважно чинники військово-політичного, управлінського, економічного, екологічного та культурного характеру.

Розвиток туристичної галузі в Україні проголошується пріоритетом національного економічного розвитку. Відповідно до цього, держава постійно робить кроки щодо інформаційного, інституційного, нормативно-правового забезпечення розвитку туризму в Україні. Розкриваючи питання забезпечення організації надання органами місцевого самоврядування Київської області туристично-рекреаційних послуг в регіоні необхідно розуміти, що органи місцевого самоврядування виступають стратегічним замовником туристично-рекреаційних послуг та розпорядниками коштів державного і місцевих бюджетів, які вивчають не тільки поточні проблеми розвитку туризму в Київській області, а й розробляють відповідні розділи місцевої програми соціально-економічного розвитку, метою яких є створення умов для зменшення впливу негативних явищ у демографічних процесах раціональне використання вільного часу людей; відтворення робочої сили; поліпшення і збереження фізичного здоров'я населення.

Ключові слова: місцеве самоврядування, регіональний туризм, туристична галузь, об'єднані територіальні громади, туристичний потенціал.

A. Taran

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONAL TOURISM

The state and tendencies of development of regional tourism in Ukraine are investigated in the work. The ways of state support for the development of the tourism industry at the regional level are summarized. The peculiarities of the tourist and recreational complex of Kyiv region are analyzed. Possible directions of activity and cooperation of local self-government bodies in tourism regulation in Kyiv region are generalized. The marketing strategy of promotion of tourist potential of Kyiv region is characterized. The main obstacles to the development of the tourism sector in Ukraine today are mainly military-political, managerial, economic, environmental and cultural factors.

The development of the tourism industry in Ukraine is declared a priority of national economic development. Accordingly, the state is constantly taking steps to provide informational, institutional, regulatory and legal support for tourism development in Ukraine. Disclosing the issues of ensuring the organization of local government tourism and recreation services in the region, it is necessary to understand that local governments are a strategic customer of tourism and recreation services and managers of state and local budgets, which study not only current tourism development problems in Kyiv region, but also develop appropriate sections of the local program of socio-economic development, the purpose of which is to create conditions for reducing the impact of negative phenomena in demographic processes, the rational use of people's free time; reproduction of labor; improving and maintaining the physical health of the population.

Key words: local self-government, regional tourism, tourism industry, united territorial communities, tourist potential.

РЕЦЕНЗІЯ
на випускню кваліфікаційну роботу студентки 4 курсу 12 групи
спеціальності 074 «Публічне управління та адміністрування» КНТЕУ
Таран Аліни Єгорівни
тема роботи «Організаційно-економічний розвиток регіонального
туризму»

Україна має всі можливості для стрімкого завоювання позицій на світовому туристичному ринку завдяки наявності багатого історико-культурного і природно-рекреаційного потенціалу. Основою туристичного ринку в Україні та організаційно-економічною складовою стає туристично-рекреаційний комплекс, який має всі необхідні природні умови, а також велику кількість історико-культурних, матеріальних та трудових ресурсів.

Мета роботи - узагальнення організаційно-економічних засад розвитку регіонального туризму та шляхів удосконалення управління туристичною галуззю на регіональному рівні на прикладі Київської області.

В випускній кваліфікаційній роботі досліджено тенденції розвитку регіонального туризму в Україні; узагальнено шляхи державної підтримки розвитку туристичної галузі на регіональному рівні та можливі напрямки діяльності та співпраці органів місцевого самоврядування у регулюванні туризму в Київській області; проаналізовано особливості туристично-рекреаційного комплексу Київської області; охарактеризовано маркетингову стратегію розвитку туристичного потенціалу Київської області.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури, додатків.

Завдання визначені метою дослідження, виконані. Зміст і рівень виконання роботи свідчить про достатню підготовку бакалавра та при умові успішного захисту заслуговує позитивної оцінки. Робота рекомендована до захисту, а її автор, Таран Аліна Єгорівна, на присвоєння ступеня бакалавра зі спеціальності 074 «Публічне управління та адміністрування».

Декан економічного факультету
Київського міжнародного університету
доктор економічних наук

В.І. Виноградчий

Власноручний підпис

Виноградчий В.І.

М.П. Аліна Єгорівна

Таран Аліна Єгорівна

Класшарова І.В.

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Таран Аліна Єгорівна (ПІБ), повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему:

«Організаційно-економічний розвиток регіонального туризму» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

« 06 » червня 2020 року

А.Є. Таран (підпис)

79%

22:44

content-watch.ru/text/

Ржищівська ОТГ Київської області долучилася до співпраці з Київською обласною державною адміністрацією та виділила 7 головних проблем, які заважають розвивати туризм в регіоні [18]. Представники громади вважають, що більшість територій ніколи не вважалися такими, що мають туристичний потенціал, адже за радянських часів всюди будували заводи, розвивали промисловість та колгоспи, а після розпаду у місцевих жителів залишилася тільки ностальгія по тому, «як добре жилося», і жодного бачення майбутнього. Але навіть в Ржищевській ОТГ знайшовся об'єкт, який туристичною візитівкою громади церква на воді, а поруч піщана Лиса гора. Саме церква на воді й пляж на Лисій горі виявилися такими, що з кожним роком приваблювали дедалі більше туристів. З часом у громаді почали розуміти причини, що заважають розвитку туризму: громади сидять на грошах, але не можуть підняти їх, бо мають з цим низку проблем:

Унікальність
текста:

100.0%

Дата перевірки: **Унікальність тексту: 94%**

16.05.2020, 22:32.

Метод обнаружения рерайтинга

Перспективними регіонами для розвитку туризму є Херсонська, Волинська, Житомирська, Миколаївська, Полтавська області. Місцева влада має змогу залучати внутрішні та іноземні інвестиції враховуючи сприятливі природо-кліматичні умови. На сьогоднішній день туризм в даних регіонах розвивається повільними темпами через мінімальну зайвність населення у туристичній галузі та низькі можливості економічного зростання [25]. Незважаючи на позитивні зрушення в туристичній галузі України розвиток туризму в регіонах відбувається повільно порівняно зі світовими туристичними регіонами. Поряд зі сприятливими можливостями для сталого розвитку туризму в регіонах виникає проблема низького рівня інфраструктури, а саме транспортній системі. Вдосконалення залізничної мережі, капітальний ремонт автомобільних доріг регіонального та державного значення, розвиток авіа сполучень мають вирішити дані проблеми.

